

Lakivaliokunta
Eduskunta

Kuuleminen 3.10.2014

20/4.1./14
2.10.2014

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto hallituksen esityksestä isyyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 91/2014 vp)

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (TANE) kiittää lausuntopyynnöstä ja kuulemismahdollisuudesta.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää erinomaisena hallituksen esityksen kirjausta, jonka mukaan avioliiton ulkopuolella syntyvien lasten isyys voidaan tunnustaa riidattomissa tilanteissa jo ennen lapsen syntymää äitiysneuvolakäynnin yhteydessä.

Hallituksen esityksen ehdotus isyyden tunnustamisesta ennen lapsen syntymää tuo äitiysneuvoloiden kätilöille ja terveydenhoitajille tärkeän uuden tehtävän. Heidän kouluttamisestaan ja ohjeistamisestaan on huolehdittava.

TANE esittää, että isyys tunnustetaan kaikissa riidattomissa tilanteissa neuvolassa. Lakiehdotuksen ensisijaiseksi tavoitteeksi on kirjattu lasten yhdenvertaisuuden edistäminen riippumatta hänen vanhempiansa perhemuodosta (s. 68). Tämä tavoite ei tasa-arvoasiain neuvottelukunnan mielestä toteudu edes eri sukupuolta olevien vanhempien lasten kohdalla isyysolettaman vuoksi - saati sateenkaariperheiden kohdalla. Neuvottelukunta ehdottaa, että lapsen vanhemmuus pääsääntöisesti vahvistetaan neuvolakäynnin yhteydessä - myös avioliitossa. Tätä käytäntöä tukee myös hallituksen esityksen kirjaus: ”Mahdollisuuden tunnustaa isyys ennakoita äitiysneuvolassa toivotaan rohkaisevan miehiä osallistumaan entistä enemmän neuvolakäynteihin lapsen äidin ohella. Tämä valmistaa myös miestä tulevaan vanhemmuuteen ja tasapainottaa naisen ja miehen asemaa lapsen vanhempina.” (s. 22) Eikö tämä olisi hyvä ulottaa myös avioliitossa syntyneen lapsen isään?

Edelliseen liittyen tasa-arvoasiain neuvottelukunta ehdottaa, että riidattomissa tilanteissa vanhemmat tekisivät yhtäaikaaisesti äitiysneuvolassa kirjallisen sopimuksen, jossa he sitoutuvat lapsen huoltoon ja elatukseen. Kirjallinen sopimus vahvistaa sitä, että vanhemmat ymmärtävät, mihin he sitoutuvat. Jos nainen on avioliitossa ja vahvistaa lapsen isyyden toisen miehen kanssa, tulee aviomiestä kuulla, jos tämä haluaa tulla kuulluksi. Tällöin toisen miehen ilmoitettua isyyttä ei voi ottaa vastaan neuvolassa, koska tilanne on riitautunut.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kannattaa sitä, että äidin oikeudesta vastustaa isyyden selvittämistä tai isyyden vahvistamista tuomioistuimessa luovutaan. TANE painottaa kuitenkin, että lakiin tulee selkeästi kirjata lastenvalvojalle mahdollisuus keskeyttää isyyden selvittäminen paitsi lapsen edun niin vaatiessa, myös äidin hyvinvoinnin tai turvallisuuden ollessa uhattuna. TANE katsoo, että ehdotetulla uudella rajauksella on selkeät sukupuolivaikutukset, joita tulee pohtia ja kirjata hallituksen esitykseen. TANE tukee myös sitä, että isänä itseään pitävälle miehelle annetaan rajatuissa tilanteissa kanneoikeus lapsen äidin aviomiehen isyyden kumoamiseksi.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää tärkeänä, että **äitiyden määrittämisen sääntely** tuodaan eduskuntaan mahdollisimman pian.

Hannele Varsa
pääsihteeri